asko

№ 2
1957

Kultanuoli

UPOn suuri uutuus kuumentaa veden ja pesee aina oikeassa lämmössä

Teidän ei enää tarvitse kuumentaa vettä — UPO-Kultanuoli tekee sen puolestanne! Teidän ei enää tarvitse katsoa kelloa — UPO-Kultanuoli pitää huolen oikeasta pesuajasta! Ja kaiken kukkuraksi UPO-Kultanuoli pesee eri kangaslaadut juuri sopivassa lämmössä.

UPO-Kultanuolta on helppo käyttää. »Kojetaulussa» on lämmönsäätäjä, johon on merkitty kuusi eri kangaslaatua ja punainen merkkivalo, joka syttyy kun vedenkuumentaja on toiminnassa ja sammuu, kun oikea lämpö on saavutettu. Ajansäätäjä pysäyttää moottorin haluamanne pesuajan päätyttyä tai pitää sen jatkuvasti käynnissä.

Kotiin UPO-Kultanuoli —
poistuu vanha pesuhuoli

–SEK–

UPO – nyt ylivoimaisesti eniten myyty!

UPO Osakeyhtiö Lahti Myyvät hyvin varustetut alan liikkeet

ASKO

N:o 2 — 1957 — 3. vuosikerta

Ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Irtonumeron hinta 80 mk
Vuosikerta 250 mk

Julkaisija Askon Tehtaat Oy
Vastaava toimittaja Pirkko Kovanen

Toimitus: Keski-Asko
Rautatienkatu 20, Lahti
Puhelin 50 23

70 vuotta täytti toukokuun 17. päivänä Asko-yhtymän perustaja teollisuusneuvos Aukusti Asko-Avonius. Seisoessaan nyt huonekalutehtaansa suuressa ja valoisassa konehallissa, missä sirkkeleiden ja höylien suhina käy miltei vuorokauden ympäri, voi hän ajatuksissaan palata ajassa 40 vuotta taaksepäin, vuoteen 1918, jolloin pieni viisimiehinen Lahden Puuseppätehdas aloitti toimintansa. Kehitys on ollut valtava. Mutta se ei ole ollut sattuman varassa tai onnettaren käsissä vaan miehen kourassa. Ilman yhden miehen kokoavaa sinnikästä yrittämisen henkeä, pätevää ammattitaitoa ja suurpiirteisyyttä ratkaisuissa ei Askon Tehtaat Oy tällä hetkellä olisi Pohjoismaiden suurin huonekalutehdas. Teollisuusneuvos Asko-Avoniuksen valppaus ja avoimin silmin suorittama työ uusien työmenetelmien löytämiseksi, työntekijäin ammattitaidon kohottamiseksi, työväen sosiaalisten etujen parantamiseksi, ei ole koitunut vain Asko-yhtymän vaan koko maamme teollisuuselämän hyödyksi. Korkeasta iästään huolimatta seuraa teollisuusneuvos Asko-Avonius vielä henkilökohtaisesti kehitystä ja markkinoita alallaan, ja varsinkin pyrkimys perinteellisen puusepäntaidon säilyttämiseen on lähellä hänen sydäntään.

Vaatimattomana ja julkisuutta karttavana miehenä hän juhlapäivänäänkin vetäytyi syrjään saaden tosin lukuisia onnitteluja ja huomaavaisuuden osoituksia yli kolmeentuhanteen nousevan palveluksessa olevan lisäksi eri yhteisöiltä, tuttavilta ja ystäviltä.

Jokaisella viljelmällä on oma taimistonsa. Kuvassa kahden kuukauden ikäisiä taimia.

Lateksin juoksuttamista. Kuvassa kerääjä poistaa hyytyneen kumirihman entisestä leikkauskohdasta.

ASKOLETTEN ALKULÄHTEILLÄ — MALAKAN KUMIPUUVILJELYKSILLÄ

Yhtä säännöllisesti toistuvia kuin meidän säätiedotuksemme ovat Malakan radion antamat tiedot kumin hinnoista. Singaporessa on sitä paitsi melkein mahdotonta kulkea aamulla kotoa toimistoon näkemättä ainakin yhtä autoa, jonka kuormana ovat suorakulmaiset kumipaalit matkalla kuljetettaviksi jonnekin etäiseen maailmankolkkaan. Pieninkin nurkkakauppias Singaporessa ja liittotasavallassa tietää, että hänen hyvinvointinsa on riippuvainen tämän yhden tavaran menekistä maailmanmarkkinoilla.

Suurin osa raakakumista tuotetaan tällä hetkellä Malakalta ja Ceylonilta. Alunperin kumipuu on brasilialainen kasvi, joka kuitenkin viihtyy luonnonvaraisena päiväntasaajan tienoilla kaikissa maanosissa. Jo vuodelta 1490, jolloin ensimmäiset espanjalaiset saapuivat Amerikkaan, ovat asiakirjat säilyttäneet tiedon, jonka mukaan alkuasukkaat juoksuttivat kumipuista nestettä ja valmistivat tästä vedenpitäviä vaatekappaleita sekä palloja, joita käyttivät maagillisissa juhlamenoissaan. Kun polkupyörä- ja autoteollisuus

Pieniltä viljelmiltä kannetaan päivän saalis yhteisille kokoamispaikoille.

Lateksi kaadetaan suodattimen läpi lian ja mahdollisten kaarnanpalasten poistamiseksi.

1800-luvulla vaativat käyttöönsä yhä enemmän raakakumia, katsottiin välttämättömäksi kumipuuviljelmien perustaminen eurooppalaisen johdon alaisena. Alkeelliset juoksutusmenetelmät olivat tappaneet satojatuhansia lateksia tuottavia puita ja luonnonpuut olivat tuotoltaan heikkoja. Tämän johdosta istutettiin v. 1877 Hevea brasiliensis-kumipuun taimia Singaporen läheisyyteen. Näiden puiden jälkeläiset tuottavat tällä hetkellä 3/4 koko maailman raakakumin tuotannosta.

Hieman enemmän kuin puolet Malakan kumipuuviljelmistä on suurten eurooppalaisten, aasialaisten ja amerikkalaisten yhtiöiden omistuksessa. Työntekijät näillä viljelyksillä ovat enimmäkseen intialaisia ja kiinalaisia, jotka ovat muuttaneet kumipuufarmeille korkeampien palkkojen ja paremman elintason toivossa. Malaijilaiset alkuasukkaat pitävät itse parempana viljellä omia pieniä farmejaan. Kuten kaikilla pientiloilla, koko perhe osallistuu työntekoon. Nämä itsenäiset viljelijät elävät yksinkertaisesti mutta hyvin, aasialaisen tason mukaan katsottuna. He ovat itsenäisiä ja haluavat pysyä sellaisina niin kauan kuin luonnonkumilla on hyvä menekki.

Kumipuiden viljeleminen on pitkäaikaista, kärsivällisyyttä vaativaa työtä. Puu ei tuota lateksia ennenkuin 6—7 vuoden ikäisenä ja vanhojen puiden uudistushakkauksia on suoritettava jatkuvasti. Kumimaidon kokoaminen vaatii paljon työvoimaa, sillä se on suoritettava käsin. Jotta puu saataisiin tuottamaan mahdollisimman kauan ja mahdollisimman paljon, vaatii kaarnan leikkaaminen ja mahlan juoksuttaminen tarkkuutta ja käden taitoa. Lateksi on kumipuun sisäkaarnassa. Se ei suinkaan ole samaa kuin puun mahla. Toistaiseksi eivät tiedemiehet kuitenkaan ole pystyneet selvittämään mikä on sen tehtävä puussa.

Työntekijät alkavat työnsä aamulla ennen päivän koittoa, mutta nesteen juoksuttaminen ei voi alkaa ennenkuin auringon lämpö on elvyttänyt lateksin juoksun. Puuhun leikattava uurre on vino tai V:n muotoinen. Lateksi ohjataan kou-

Malajilainen viljelijä kuivattaa kautsulevyjä tankojen päällä. Monet omistavat oman pienen kuivaamon.

rua myöten pieneen kuppiin ja sen tihkuminen kestää 3—4 tuntia. Noin kolmen päivän päästä voidaan samasta puusta uudelleen juoksuttaa lateksia leikkaamalla edellisen viilloksen vierestä ohuesti kaarna pois. Näin jatketaan kunnes osa puun rungosta on paljas, jolloin se on jätettävä muutamaksi vuodeksi lepäämään ja parantumaan.

Lateksi on kuin maitoa. Se ei säily montakaan tuntia juoksutuksen jälkeen pilaantumatta. Tästä syystä sen varastoiminen ja kuljetus määränpäähän vaatii suurta huolellisuutta ja ankaraa tarkkailua. Tavallisimmin lisätään lateksiin heti juoksutuksen jälkeen ammoniakkia. Lateksia on yritetty saostaa useilla eri tavoilla, mutta vasta kun 1920-luvulla keksittiin saostaa sitä linkoamalla, saatiin sen kuljetus kannattavaksi. Pienviljelijät saostavat lateksinsa tavallisimmin itse kautsuksi ja myyvät sen kiinteässä muodossa jälleenmyyjille. Kuitenkin senjälkeen kun vaahtokumi vuonna 1928 keksittiin, on nestemäisen lateksin kysyntä kasvanut. Vuonna 1953 yli 60 % koko maailman lateksituotannosta käytettiin lateksivaahdon valmistamiseen.

Vaivalloinen kuljetus ja kalliit kuljetusrahdit pitävät jatkuvasti lateksin kalliina raaka-aineena. Kahtena viimeisenä vuotena on lateksin hinta ollut korkea ja poliittiset tapahtumat Suezilla ovat lisänneet kumiteollisuuden pulmia. Tilanne Malajilla ei tälläkään hetkellä ole vakaa. Työntekijät vaativat korkeampia palkkoja, mikä myös osaltaan vaikuttaa raakakumin hintaan kohottavasti. Eipä siis ihme, jos vaahtokumi Suomessakin tuntuu kalliinlaiselta pehmustemateriaalilta. Todettava on kuitenkin, ettei amerikkalaisten ja saksalaisten yrityksistä huolimatta ole ainakaan toistaiseksi tieteen nykyisten keinojen avulla pystytty valmistamaan luonnonkumille sen kaikki hyvät ominaisuudet täyttävää vastinetta.

Suurilta viljelmiltä kuljetetaan lateksi tehtaaseen kuorma-autolla.

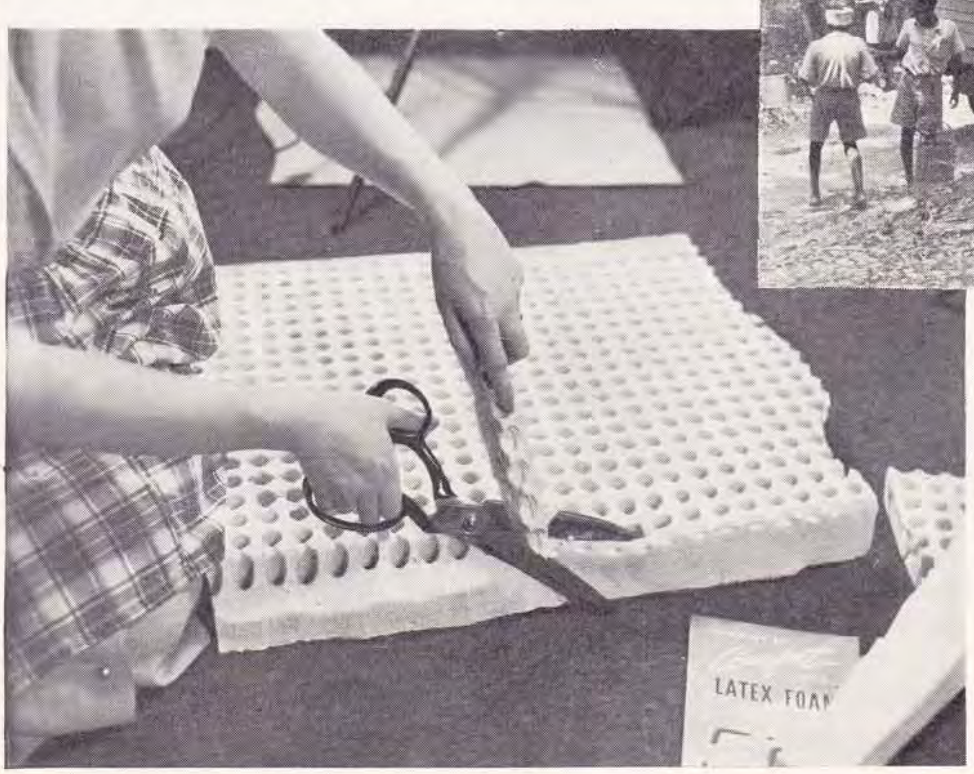

Valmis tuote, vaahtokumi, ihanteellinen nykyaikainen pehmustemateriaali.

Kuvien käyttö- ja julkaisuoikeus by Natural Rubber Bureau, Washington.

ASKOLETTE

LATEX-

VAAHTO-

PEHMUSTEINEN

VUODESOHVA

N:o 6418

Suunnitellut Olli Borg.

Pituus 190 cm. Kauttaaltaan Askolette-pehmusteinen. Patjojen leveydet 53 cm, jolloin istuimen syvyys ei muodostu liian suureksi. Sohvan tausta on siististi verhoiltu. Vuoteeksi sohva avataan siten, että pyörien varassa kevyesti liikkuva istuinpohja vedetään ulos. Patjat liittyvät kiinteästi toisiinsa, minkäänlaista rakoa niiden väliin ei jää. — Patjojen alustana on rei'itetty vaneri.

...pia kulhoja, joiden
...oja kiertää väri-
...akkuudessa keski-
...isesti himmenevä
...ehä.

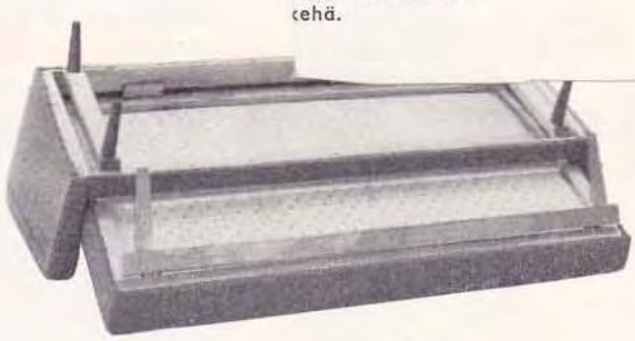

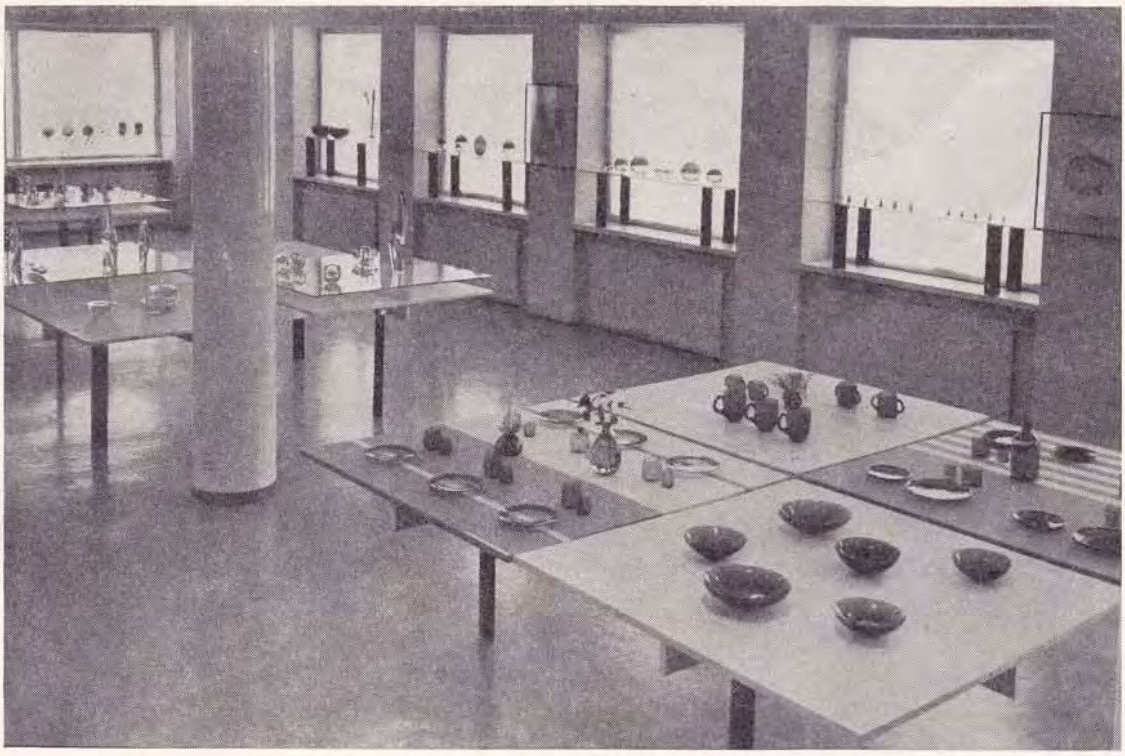

Kouvolan Askon baarikerros tarjosi ihanteellisen näyttelytilan yli 200 esinettä käsittävälle näyttelylle. Etualalla i-linjan lasia sekä reilulla mäntypinnalla että uusille pöytäliinakankaille katettuna. Taustalla varhaisempien vuosien "lasiveistoksia".

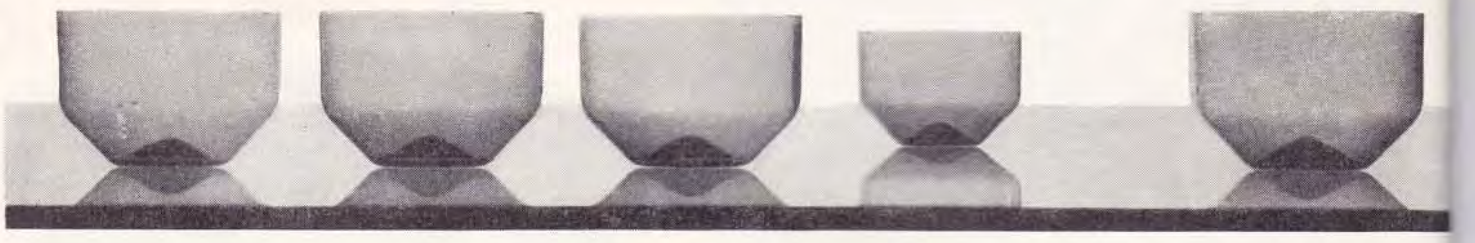

Värillisiä juomalaseja, nk. "riisiviinalaseja".

Sarja erikokoisia monikäyttöisiä purnukoita, joissa on käytön kannalta miellyttävä käännetty reuna. Sama käännetty reuna esiintyy myös kulhoissa ja lautasissa.

LASIA

Seitsemän on maagillinen luku. Seitsemän taiteilijavuoden jälkeen on Timo Sarpaneva koonnut edustavimmat työnsä näyttelyksi, joka Kouvolan Askossa huhtikuussa esitellyn näyttelyn muodossa lähtee kiertämään maailmaa: ensin Kööpenhaminaan ja Tukholmaan, sieltä Yhdysvaltoihin. Lasi hallitsee näyttelyä, mutta siitä kuvastuu myös mieltymys puuhun. Puuhun aitona luonnonmateriaalina, josta syyt korostetusti tulevat esiin.

Nykyaikainen ihminen on levoton. Etsii alati uutta, »sensaatiota». Timo Sarpanevan näyttelystä ei sensaatiota löydä. Pikemminkin siinä kehitys kulkee vastakkaiseen suuntaan — lisääntyvään eleettömyyteen, kaiken alkuun, ympyrään. Jonkin aikaa sitten työskentelivät lasitaiteilijamme innolla paksujen valoa taittavien lasikimpaleiden parissa. Sarpanevan tuotannossa tämä varhaisempi kausi sisällyttää joukkoonsa mm. Yhdysvalloissa vuoden 1954 kauniimmaksi valitun lasiesineen.

Massiiviset lasiesineet jäävät taiteena ihailtaviksi, niiden kauneudessa on jotain jään kovuudesta ja etäisyydestä. Tosin nekin jo jossain määrin kontuureiltaan ennakoivat

Juomalaseja. Kristallia.

Uusimpia kulhoja, joiden reunoja kiertää värivoimakkuudessa keskipakoisesti himmenevä värikehä.

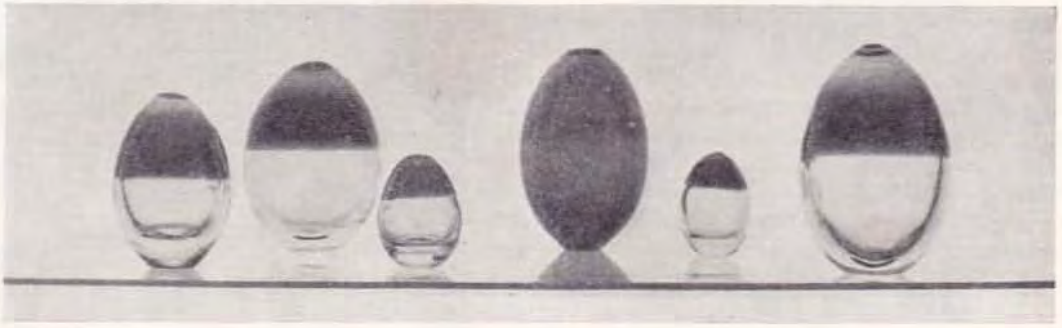

Ympyrän variatioita. Yhden kukan vaasi tai aivan yksinkertaisesti esine, jota on mielenkiintoista katsella. Ovaalin yläosa värillinen.

"Kardinaalin hattuja". Värillinen reuna, kirkas kuppi.

Sarpanevan viimeaikaisia töitä, joiden muodon lähtökohtana on pallo, ympyrä, katkaistu putki.

Sarpanevan viime vuosien saavutukset liittyvät kiinteästi littalan uuteen i-linjaan, jota leimaa pyrkimys luoda esineitä arkielämää varten. Muodoltaan hyviä esineitä, käytöltään monipuolisia, juomalaseja, jotka voivat olla myös vaaseja, kulhoja, jotka voi asettaa esille puhtaina taideesineinä, lasipurnukoita, jotka ovat viehättäviä muuallakin kuin keittiön kaapeissa.

Jokapäiväinen käyttöesine on kuin hyvä taulu: sen parissa täytyy viihtyä kyllästymättä. Se ei saa ärsyttää. Pyöreä, ehyt linja, joka ei etsi erikoisuutta, on rehellisen käyttökelpoinen.

Sama mikä koskee muotoa, pätee myös väreissä. Ei kirkkaita jyrkkiä värieroja, vaan pehmeä asteikko: siniharmaa, vihreänharmaa ja lilanharmaa. Suunnittelija, tuottaja voi auttaa kuluttajia. Harkiten laadittu väriasteikko auttaa niitäkin, joilla ei ole tarpeeksi varma maku, kattamaan harmonisesti. Sitäpaitsi harmaataittoiset lasiesineet voidaan ilman suurempia riitasointuja yhdistää vanhaan pöytäkalustoon ja erisävyisiin alustoihin.

Värin käytön uusista mahdollisuuksista lasin yhteydessä ovat näytteenä uudet kulhot ja 'kardinaalinhatut', joissa väri ei ole tasaisesti koko esineen peittävä vaan ikäänkuin laidoille heitetty, jolloin se leviää niinkuin vesiväri kostealla pinnalla. Tuloksena on sarja persoonallisuudellaan viehättäviä esineitä, jotka taittavat elävästi valoa.

Timo Sarpanevan taiteellisen uran lähtökohtaan viittaavat hänen eräille i-linjan suosituimmille esineille suunnittelemat myyntipakkaukset, joita lahjoja valitsemaan joutuva ostajapiiri tervehtii ilolla. Samoin näyttelyyn liittyvät graafilliset teokset.

Hyvänä osoituksena taiteellisen toteuttamistavan ja materiaalin valinnan monipuolisuudesta ovat Timo Sarpanevan suunnittelemat pöytäliinakankaat, jotka väreissään ovat lähellä i-linjan lasiesineitä. Malleissa ja väreissä ne ovat puolueettomia, rauhallisia pohjia astioille: sinivihreä, vihreä, ruskea valkoisena ja värillisenä eri levyisten raitojen halkomana pohjana. Näitä kuoseja valmistaa Porin puuvillatehdas, ne ovat hinnaltaan huokeita, ja helppohoitoisia. Lisäksi ne ovat aivan yhtä sopivia verhoiksi kuin pöytäliinoiksikin.

Eniten iloitsee Timo Sarpanevan näyttelyn johdosta siksi, että se nyt lähtiessään kiertämään maailmaa, kumoaa eräässä ruotsalaisessa lehdessä olleen väitteen siitä, ettei Suomessa ole olemassakaan kauniita käyttöesineitä. Eksklusiivisia taide-esineitä kyllä ja niiden jälkeen suuri aukko. Vaikka tottahan on, että suomalainen perheenemäntäkin arkaillen ottaa lasikulhot ja -lautaset arkiesineiksi varsinkin jos ne ovat yksilöllisenä työnä puhallettua lasia. Syy? — Hinta.

Lähes kaikkia Timo Sarpanevan lasiesineitä myytävänä Kouvolan Askon lasiosastolla.

Suosituimmat i-linjan esineet ovat saaneet oman myyntipakkauksen. Käteviä ja miellyttäviä lahjoja.

edettävä ve
naata, vuo
hallinen le

Tuoli N:o 2103

Suunnitellut Olli Borg.

Kokous- ja neuvotteluhuoneiden tuoli,
kotien kirjoitustuoli.

Istuin ja selkä pehmustettu Askolettella. Selkä
taivutettua vaneria. Jalat kartioitua teräsputkea.

Värien harmoniaa luo myös helmenharmaa. Puhtaimmillaan se esiintyy rentoutumisnurkan lepotasossa, joka lisäksi on mainio istuintilojen ratkaisu.

Suoralinjaiset tasot aikaansaavat helposti kulmikkaan vaikutelman. Tästä on vältytty valitsemalla pyöreä ruokailupöytä. Pienet tuolit ovat kodissa kaikki samaa tyyppiä, jolloin niiden siirteleminen lisäistuintiloja tarvittaessa ei aiheuta sekavuutta.

Olohu ätä väri-i
on oh ngasta, v
keltais saatu sy
raitain

Olohuoneen sohvanurkkauks
sininen. Sen voimakkuutta lie
hyllystö sekä hyllystöön liit
laatikot ja siniharmaiksi sä

oa. Eteenvedettävä verho
oroin harmaata, vuoroin
ymään rauhallinen leveä-

en hallitsevana värinä on
ventävät valkoinen kirja-
yvien kaappien vaaleat
ytetyt liukuovet.

...JA PESÄ LAADITAAN...

Nykyaikaisen kodinsisustuksen tunnuksena on mainittava ennen kaikkea persoonallisuus. Tyyli ei merkitse määrättyä huonekalutyyppiä, vaan rakentuu kunkin sisustajan henkilökohtaisen maun ja olosuhteitten vaatimien osaelementtien mukaisesti.

Persoonallisuus on näkyvin piirre myös mainospäällikkö Aarne Kavilan ja hänen nuorikkonsa lahtelaiskodissa, jota uuden uutukaisena voidaan pitää tunnusomaisena nykyiselle sisustussuuntaukselle. Kodissa, jonka hiukan yli 60 m² jakautuu 3 huoneen, hallin ja keittokomeron kesken, on määrätietoisesti pyritty tavoittamaan oma tyyli. Pyrkimyksen toteuttamisessa on antanut asiantuntija-apuaan Askon sisustusarkkitehti Ilse Töyrylä. — Mutta antakaamme perheen pään selvitellä niitä syitä, jotka ovat vaikuttaneet kodin muodostumiseen juuri tällaiseksi.

— Ryhtyessämme puolisen vuotta sitten rakentamaan tätä pesäämme selvitimme itsellemme ne periaatteet, joille kotimme oli rakentuva. Niinpä pyrimme alun pitäen tekemään valmista mahdollisuuksiemme puitteissa. Pidimme ensiarvoisen tärkeänä sitä, että saisimme kotimme heti viihtyisäksi. Näin suoritettiin kodin sisustushankintojen pääosa yhdellä kertaa ikään kuin »urakalla» ja kaikki muut kotiin liittyvät pienemmät hankinnat sijoitettiin seuraaviin hankintavaiheisiin. Toisaalta pyrimme hankkimaan vain sellaista, mikä ehdottomasti vastasi meidän tarpeitamme. Lisäisin vielä — välttämättömimmän — sillä emme halunneet täyttää kotiamme tarpeettomilla huonekaluilla, jotta ilmavuuden ja kepeyden tuntu säilyisi. Koska emme myöskään suunnitelleet kodistamme minkään »ismin» esimerkkiä, koetimme erikoisesti värikentillä luoda yhtenäisyyttä ja tyyliä. Nämä periaatteet selvitettyinä lähdimme sitten ratkomaan vaikeinta probleemaa, ajatustemme toteuttamista.

Perheen pään työskentelypöydän kolmesta kaappielementistä on yksi varattu emännän käsitöille ja käännetty aukeamaan käsinojattoman lepotuolin puolelle.

Katsellessamme ympärillemme voimme vain todeta, että vaikeuksista on selvitty täysin kiitettävin tuloksin. Periaatteet on kyetty toteuttamaan kertakaikkisina. Tyyli on tavattu: jalava- ja teak-pinnat sointuvat maalattuihin pintoihin, viihtyisä tasapaino syntyy viivojen rytmistä ja värikentät luovat eheän kokonaisuuden pirtein kontrastein.

— Eihän kaikki ole vielä läheskään valmista, puuttuu Pirkko-rouva keskusteluun. Kotihan kasvaa ja kehittyy jatkuvasti, mutta kun eräänlainen perusrunko on koossa, on siihen hyvä rakentaa lisää. Kodin somistaminen on minun erikoisalaani, kuten varmaan muidenkin perheenemäntien. Olemme todenneet, että pikku liinat täyttävät tarkoituksensa parhaimmin, koska silloin jalopuupintojen kauneus pääsee paremmin oikeuksiinsa. Koriste-esineissäkin olemme pyrkineet tyytymään muutamiin harvoihin, joihin niihinkin liittyy henkilökohtaisia muistoja.

Seinäpintojen koristeeksi on perheen pää kiinnittänyt värigrafiikkaa, mutta niitä koristavat myös harrastuksista kertovat verkkopallomailat sekä kannukset isännän huoneessa. Käsintaottua kuparia, siro pikku-maljakko emännän Pariisin-vuoden muistona, taidelasia, sekä supisuomalainen koivupölkky retkeilyharrastuksesta muistuttamassa! Mainita kannattaa myös isännän huoneessa oleva piippukokoelma, joka ei oikeastaan ole kokoelma, vaan »käyttöpiipusto». Haastattelijalle jäi vierailusta selvä kuva siitä, että tässä kodissa ovat asumisen onnen ja ilon takeena määrätietoisesti hankitut viihtyisyys ja kodikkuus. Lukijalle tämän tunnelman välittävät oheiset kuvat, joiden yhteydessä yksityiskohdista tarkemmin.

Raimo Aamutähti

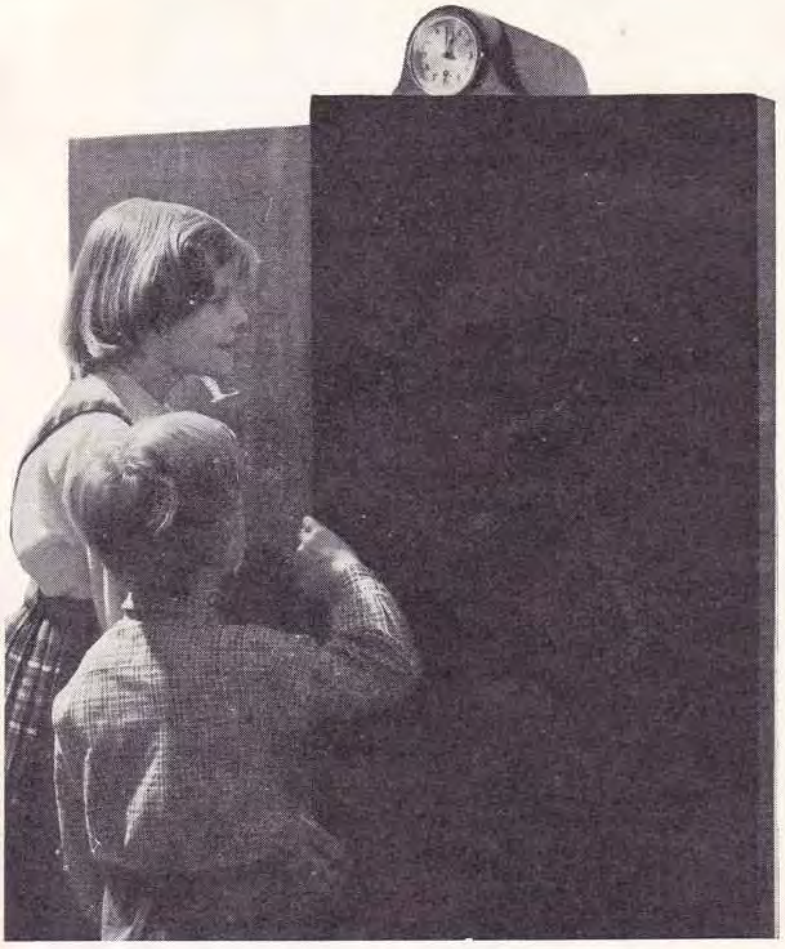

— Kurkistetaan, tänne kaappiin äiti ne varmasti on laittanut. Lapset etsivät hoitoaineita pikkuveljen sormeen tulleeseen haavaan.

OSAA ISÄKIN TEHDÄ OMIN KÄSIN

— Osaa meidän isä ainakin.

— Mitä Teidän isä sitten tekee omin käsin — Marketalleko koltun?

— Ei — eikö täti nyt sitä tiedä, että äiti tekee koltut ompelukoneella, jolle isä on tehnyt pitkän pöydän, missä ompelukone on piilossa, kun sitä ei käytetä.

— Ja kun äiti ei käytä ompelukonetta, me saadaan käyttää sitä pöytää piirtämiseen ja kirjoituspöytänä, vaikka se onkin vielä keskeneräinen, puuttuu nyt puheeseen H e l j o n perheen nuorin, nelivuotias Antti, joka tulee Marketan viereen vesipistooli kädessä.

— Jospa tuo ompelukonepöytä olisikin teidän isänne ainoa »keskeneräinen», sanoo nyt isä Heljo vesoilleen ja äiti Heljo lisää vieraalle kahvia kaataessaan:

— Pitkä aika siitä onkin, kun meidän isä viimeksi keksi uuden huonekalun kotiin.

Isä Heljo hoitelee nykyisin Tes-television ohjelmia ja siinä hänellä onkin työkenttä, jossa on tarpeeksi ominkäsintyötä jo ammatin puitteissa. Mutta kun perhe Heljo oli uusi ja kovin nuori aikoinaan ja äiti Heljo kertoi kerran isä Heljolle, että s e tulee nyt, heräsi isä Heljossa tekemisen

Äidin ja tyttären yhteiset asiat eivät sanottavasti näytä kiinnostavan Heljon perheen miesväkeä, jolle vesipistoolin käyttötekniikan hallitseminen näyttää toistaiseksi tuottavan vain yksimielistä iloa.

Tähän välimerensiniseen mosaiikkiseen kukkapöytään, jonka isä Heljo on pala palalta laittanut kokoon, haettiin mosaiikkia kolmeen kertaan kaupasta. — Enhän minä etukäteen nähnyt, kuinka suuri siitä tuli, sanoi isä Heljo ja hymyili.

Radiokaappikin on rakennettu isän omien piirustusten mukaan.

tarve. Sitä mukaa kun äiti Heljon taitavista käsistä tuli vauvalle nuttua, röijyä, sukkaa, vaippaa ja tossua valmiiksi, sitä mukaa nousi isä Heljon uutterista käsistä ilmoille — esikoisen tavaroiden oma säilytyskaappi. Se kaappi seisoo kaikkine upotuksineen ja saranoineen paikoillaan Heljojen makuuhuoneessa koko perheen yhteisenä kaappina.

Siitä esikoiselle omistetusta kaapista alkoi isä Heljon monipuolinen harrastus oman kodin rakentamiseksi omin käsin. Paljon kärsivällisyyttä on taidon ja tekemisen halun lisäksi tarvittu kaikkien niiden isä Heljon tekemien lamppujen, pöytien, kukkapöytien, televisiokärryjen ja seinätaulujen aikaansaamiseksi, jotka tekevät kodin persoonalliseksi ja lämpöisen viihtyisäksi.

Televisioantennikin Heljon kodin katolla on isän itsensä rakentama — mutta sen tekeminen oli puuhaa, jota äiti Heljo sanoi »huimapäisyydeksi».

Esityksen elävyyteen, monien muiden seikkojen ohella, vaikuttaa kuvakulmien sekä eri etäisyyksiltä otettujen kuvien sopiva vaihtelu. Kuvaajan ollessa muutaman metrin päässä näkyy vastaanottimen kuvassa koko keittiö.

Amerikassa, missä televisio on jo vuosikausia kuulunut miltei »jokapäiväiseen leipään», ovat havaintoesitykset perheenemännille muodostaneet oman, varsin suositun ohjelmaryhmänsä. Myös jokaisessa Euroopan maassa, missä televisio on vallannut pysyvän sijan, on se muiden ohjelmien ohessa pyrkinyt ohjaamaan ja auttamaan perheenemäntiä erilaisissa kodin piiriin liittyvissä töissä.

»Miksei siis meillä, kun kerran muuallakin», ajateltiin syksyllä -56 Albertinkatu 42:n studiossa, missä TES-TV (Tekniikan Edistämissäätiön televisio) jatkuvasti työskenteli kehittääkseen jo puolitoistavuotta jatkuneita lähetyksiään yhä monipuolisemmiksi. Ja niin sitten joulukuun puolivälistä alkaen ruvettiin lähettämään säännöllisesti joka toinen viikko »perheenemännän puolituntisia», joiden puitteissa on ehditty jo tähän mennessä perehtyä milloin paahtopaistin valmistukseen, milloin käsineiden pesuun, milloin hunajan erinomaisuuteen, milloin taas kointorjuntaan.

Ennenkuin voitiin aloittaa vakinaiset kotitalousohjelmat, oli studioon saatava »koti» tai oikeammin sen sydän — keittiö. Eikä siinä tosiaan kestänyt kauan, kun oleellisimmat keittiövarusteet olivat perillä valmiina ensiesiintymi-

Tällä kertaa on kysymyksessä kasvismuhennoksen valmistaminen ja kamera — sekä sen avulla myös yleisö — kurkistaa padan reunan yli, mitä padan sisällä tapahtuu. Kameran ollessa näin lähellä, näkyy vastaanottimessa vain padan sisus.

TALOUSOPETTAJA
SEIJA TELAMA

TELEVISIO PERHEENEMÄNNÄN PALVELUKSESSA

Kylmää säilytyspaikkaa vaativat ruoka-aineet säilytetään kylmässä myös suurten lamppujen lämmittämässä studiokeittiössä. Ja kun esityksen aikana tarvitaan jotain jääkaapista, on kaikilla katsojilla tilaisuus seurata esiintyjän mukana kaapille ja nähdä mitä se kätkee kylmiin suojiinsa.

seen. Eri liikkeet ojensivat auttavan kätensä, Upo lahjoitti jääkaapin, Strömberg sähkölieden, Arabia astiat ja Asko keittiökaapit ja työpöydät, ja niin oli keittiö valmis.

Juuri se, että lähetyksiin voidaan lavastaa todellinen keittiö, mistä ei puutu ikkunaakaan — jääkaapin taakse ripustetaan sälekaihdin aidon tunnelman aikaansaamiseksi —, tekee esityksistä kodikkaita tuokioita, joiden aikana vastaanottimien ääressä istuva perheenemäntä tulee ikäänkuin vierailulle studiokeittiöön nähdäkseen oikein läheltä, miten esiintyjä puuhailee »omassa» keittiössään. Tällainen lähetyshän voisi lähteä myös kokonaan toiselta pohjalta, jolloin esitys olisi pelkkä teknillinen työnäyte jonkin tehtävän suorittamisesta, mutta silloin se luultavasti ei saisi katsojaa samalla tavoin mukaansa kuin »kodikkaassa» ympäristössä tapahtuva lähetys.

Televisiota arvosteltaessa kiinnitetään usein huomio ensimmäiseksi sen negatiiviseen vaikutukseen yksilön ja perheen henkisen vireyden tylsistyttäjänä. Väitetään, että ihmiset »televisioituessaan» eivät viitsi lukea kirjallisuutta, harrastaa musiikkia, kehittää keskustelutaitoaan jne. Kärpäsestä tehdään härkänen ja unohdetaan kokonaan sen positiiviset puolet. Televisiolla on tavattoman suuret mahdollisuudet vaikuttaa myös tehokkaana, herätteitä antavana opetusvälineenä ihmisiin. Sillä on muutamia aivan korvaamattomia etuja tavalliseen havainnolliseen opetukseen verrattuna.

Ajatellaanpa vain jonkin yksityiskohdan korostamista suurelle oppilasmäärälle. Tavallisessa luokassa tai luentosalissa tai opetuskeittiössä se vaatii erikoistoimenpiteitä. Televisiossa otetaan kameralla lähikuva tuosta yksityiskohdasta, se tulee jokaista katsojaa lähelle samanaikaisesti suurena ja selvänä. Tästä on hyötyä kaikessa opetuksessa eikä ainoastaan kotitaloudessa, vaikka viimeksimainitussa on havainto-opetuksella ehkä suurin merkitys.

Vielä tällä hetkellä ovat kotitalousohjelmat kokeiluasteella, mutta niillä tulee varmasti olemaan tulevaisuutta. Perheenemännät tuntuvat pitävän näistä puolituntisistaan. Todistuksen siitä, että he todella soveltavat saatuja ideoita käytännössä, sain kerran mennessäni ostamaan vihanneksia kauppahallista pari päivää erään esityksen jälkeen. Tuttu vihanneskauppias kertoi, että lehtikaalin kysyntä oli noussut aivan tavattomasti televisiossa olleen kaalijutun jälkeen. »Minua aivan hymyilytti, kun kaikki tuntuivat ostavan kasviksia saman ohjeen mukaan», kertoi vihannespöydän takana seisova rouva naureskellen. Näin puhtaasti neuvontaohjelmiksi tarkoitetut — ei siis mainosmielessä järjestetyt ohjelmat — ovat samalla myös »myyviä».

Kotitalousohjelmia suunnittelemassa ja järjestämässä on tähän asti ollut kaksi henkilöä, maisteri Hilkka Pietilä ja allekirjoittanut. Olemme kumpikin tunteneet todellista työn iloa pohtiessamme erilaisia, juuri televisioesityksiin liittyviä ongelmia. TES—TV:n meille suoma vapaus ohjelmien kokoonpanon suhteen ja toisaalta yleisön myötämielinen suhtautuminen on omiaan antamaan meille tahtoa pyrkiä siihen, että ohjelmat entistä paremmin täyttäisivät katselijoiden toiveet.

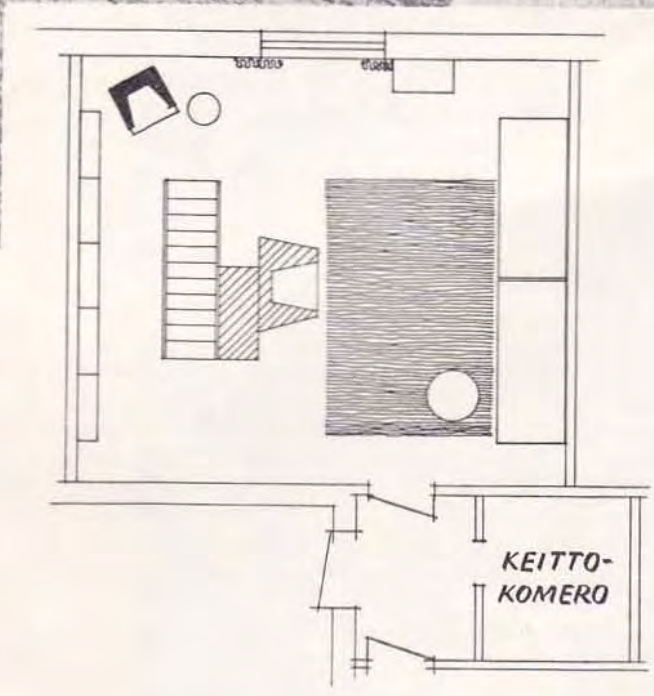

Solmu Kantola toiveasunnossaan mieliharrastuksensa parissa. Valokuvaaminen ja filmaaminen ottavat suurimman osan vapaa-ajasta, mutta maastourheiluista suunnistamiselle on varattu myös aikansa. Urheilusta saatu mitalisaalis on sijoitettu hauskasti pikkupöydän lasilevyn alle. Huoneessa on hyvin hauska epäsuora valaistus: lamppuina 3 näyteikkunavalonheitintä, jotka heijastavat valon vitivalkoiseksi maalatusta katosta.

Mustaksi maalattu palomuuri saa aikaan hauskan kontrastin valkeata takkaa ja kattoa vastaan. Muutoin palomuurin paikka määräsi tarkoin takan sijainnin. Seinä on elävöitetty tyhjillä filmirullilla — hyvä idea harrastusten täyttämässä huoneessa.

MIES JA ULLAKKO

On perin epätavallista asua vanhassa tehdasrakennuksessa, vielä epätavallisempaa sen ullakolla. Mutta kieltämättä ajatuksessa on romantiikkaa. Kesti kokonaista kaksi vuosikymmentä ennenkuin Solmu Kantola saattoi toteuttaa haaveensa kunnostaa perheen omistaman kotelotehtaan ullakon asuttavaan kuntoon. Suunnitelmista ei ollut puutetta. Ideat olivat tulleet ja menneet. Oli pyöreitä kupukattoja, lasitiiliseinää, portaita . . . Lopullisena tuloksena on suuri yhtenäinen huone, josta kapeat, jyrkät portaat johtavat alakerran työhuoneeseen.

Rakentaminen on suoritettu omin voimin, lankomiehen avustamana. Alkuelementtinä olivat paljaat tiiliseinät ja peltikatto ja täyttämätön ullakkopohja. Mutta kun omistaa kokeilemisen lahjan ja hyvän annoksen taiteellista näkemystä, on lopputulos omaperäisyydellään viehättävä.

Huoneeseen ei ole hankittu mitään uusia huonekaluja, kaikki esineet on tuotu vanhasta asunnosta. Onhan sitten rakentamista ja suunnittelemista tulevaisuudessakin. Parhaillaan on työn alla pohjapiirustuksessa näkyvä pieni keittokomero. Sitäpaitsi toinen puoli ullakkoa seisoo entisellään, mutta kukapa tietää . . .

Korkeat, kapeat ikkunat ovat alkuperäiset. Valoa ne antavat huoneeseen riittävästi vaikka hämäryyden pelosta katto maalattiinkin valkoiseksi ja myös seinäpaperi on hennosti valko-harmaaraitainen. Ikkunaverhona jokamiehen lakanakangasta. Huoneen kapea taustaosa voidaan erottaa muusta huoneesta voimakasvärisellä (ruskea eri sävyissä) käsinpainetulla verholla. Pienenä yksityiskohtana mainittakoon, että rilogakisko on kiinnitetty aaltoilevaan alumiinilevyyn — esteettinen yksityiskohta: se ei joudu riippumaan yksinäisenä tummana viivana kattopalkeista.

Korituolin peitteenä on kirkkaanpunainen huopa — yksityiskohta, joka pitäisi nähdä väreissä. Seinään kiinnitetty hylly jatkuu koko taustaseinän mittaisena ja siihen on sijoitettu myös levyvarasto. Kuvassa näkyy alakerran työhuoneeseen vievän portaikon kaide.

HUONEKALUT KAIPAAVAT HOITOA JA YSTÄVÄLLISTÄ KÄSITTELYÄ

Huonekalujen päivittäinen pölyjen pyyhkiminen sekä nurkkien ja leikkauskohtien puhdistaminen pienellä siveltimellä on huonekaluille paljon terveellisempää kuin alituinen kiillottaminen ja erikoisaineitten käyttö. Varsinkin täyskiillotetut ja himmeäksihiotut huonekalut ovat arkoja; toistuva öljypitoisten kiillotusaineitten käyttö tekee niistä helposti harmaita ja vanhan näköisiä.

Puulle on ominaista, että se sekä imee että haihduttaa kosteutta: puu elää. Jos kaappien laatikot eivät liu'u ja ovet tekevät tenää, on joko huonekalujen valmistaja käyttänyt liian kosteata puuta tai sitten asunto on liian kostea. Uudisrakennuksissa tai muutoin kosteissa asunnoissa on syytä asettaa huonekalut noin 15—20 sm päähän seinästä.

Kosteita liinavaatteita ei saisi panna hyllyille tai laatikoihin. Koska kaappien sivut valmistetaan täyspuusta ja usein jätetään jopa vaille kosteudelta suojaavaa pintakäsittelyä, on seurauksena sivujen turpoaminen. Tällöin laatikot juuttuvat kiinni. Jos ne onnistutaan väkipakoin saamaan auki, ei ole syytä heti ottaa käsille höylää. Useimmiten riittää, jos laatikoiden alareunoihin sivellään parafiinia — stearriinikynttiläkin sopii tähän tarkoitukseen. Laatikoiden kulkua voi auttaa myös hiomalla laatikon reunalistojen alapintoja hiekkapaperilla. Vain silloin jos todella osaa höyläämisen taidon, voi höylätä laatikoiden alapintaa.

Raikas ilma edistää kuivumista. Missään tapauksessa eivät huonekalut saisi sijaita aivan lähellä uunia tai lämpöpattereita. Silloin nimittäin puu kuivuu liian paljon. Huonekaluihin ilmestyy halkeamia, vanerukset irtoavat ja pullistuvat. Uusissa keskuslämmitystaloissa on ilma tavallisesti liian kuiva. Niissä olisikin syytä käyttää ilman kosteuden lisäämiseksi lämpöpattereihin kiinnitettäviä, vedellä täytettäviä saviastioita.

Vesitippojen aiheuttamat vahingot ovat hyvin tavallisia. Jos vesi- tai nesteläiskiä ei pyyhitä heti puiselta pöydänpinnalta, on seurauksena, että vesi ja kosteus tunkeutuvat lakkapinnan läpi, puu turpoaa ja kohoaa. Läiskät täytyy poistaa hiomalla ja pinta kiillottaa uudelleen joko kokonaan tai osittain. Väkijuomatahrat syöpyvät lakkapintaan. Vaikkakaan puu ei kostu, tulee pinta poikkeuksetta läikikkääksi. Tällaiset tahrat vaativat useimmiten koko pinnan kiillottamista uudelleen.

Perheenemännillä on varmasti kokemuksia keramiikkamaljakoista, jotka »vuotavat», s.o. maljakon sisä- ja joskus ulkopuolinenkin lasitus halkeilee ja kosteus tunkeutuu savimassan läpi. Pahinta on, ettei vuotamista huomaa ennenkuin päivän parin jälkeen, jolloin vahinko on ehtinyt jo tapahtua. Jos saatte lahjaksi maljakon, on parasta asettaa se ensin vettä läpäisemättömälle alustalle ja tarkata vuotaako se vai ei. Keramiikkamaljakon pohjan voi »paikata» sivelemällä siihen selluloosalakkaa tai vaikkapa vedenpitävää liimaa ja pikkumaljakoitten pohjiin voi uhrata kynsilakkaa. Ennen kaikkea on lakattava pohjassa oleva lasittamaton jalustarengas. Naarmujen välttämiseksi voi maljakoiden ja tuhkakuppien pohjarenkaaseen liimata ohuesta huovasta pehmeän alustan.

Liian kuumat astiat vioittavat helposti pöytälevyä. Tämän estämiseksi on hyvä käyttää pöytäliinan alla paksua nukkaista pumpulikangasta. Näin eivät astiat ruokailtaessa myöskään kolise.

Onneksi käy suursiivous nykyisin helpommin kuin ennen. Entisaikojen huonekalujättiläiset eivät enää ole muodissa. Uudenaikaiset huonekalut ovat sekä pienempiä että kevyempiä. Niitä voi helposti nostaa ja siirtää. Vetäminen jättää nimittäin rumia jälkiä lattiaan ja saattaa vioittaa huonekalujen jalkoja. Suurien, jykevien kaappien siirtämistä voi helpottaa panemalla huonekalun jalan alle villaisen tilkun, silavannahan tai perunanviipaleen.

Eräitä varteenotettavia seikkoja huonekaluja puhdistettaessa:

Huonekalu	Käsittely	Huomautuksia
Täyspuiset raakapuupinnat	Pestään lämpimällä vedellä ja hienolla hiekalla. Hangataan puun syiden suuntaan. Huuhdellaan moneen kertaan hyvin ja kuivatetaan raikkaassa ulkoilmassa.	Sooda tekee puun harmaaksi. Palo- ja mustetahrat poistetaan hienolla teräsharjalla.
Vahatut pinnat	Vahattuja pintoja on käsiteltävä vain harvoin vedellä. Tarvittaessa ne voi pyyhkiä kostealla rievulla. Kuivumisen jälkeen levitetään pinnalle tasaisesti hyvin ohut kerros vahaa. Pinta kiillotetaan tämän jälkeen pehmeällä harjalla tai villaisella rievulla.	Jos pelätään vahaa tulevan pintaan niin paljon, että se tahrii, voidaan rätti kostuttaa hieman.
Kiillotetut pinnat	Kiillotettuja huonekaluja ei saa puhdistaa paloöljyllä eikä spriillä. Myöskin erikoisaineita pitää käyttää varovaisesti. On aina syytä ensin kokeilla näkymättömissä kohdissa.	Käyttökelpoisen puhdistusaineen saatte itse valmistamalla sen pellavasiemenöljystä, tärpätistä ja etikasta tai punaviinistä. Suhde 2 : 2 : 1. (Vaaleille huonekaluille etikkaa, tummille punaviiniä). Tahrat voitte poistaa pellavasiemenöljystä ja tupakantuhkasta valmistetulla liuoksella. Pinta kiillotetaan tämän jälkeen korkilla hangaten.
Maalatut ja lakatut pinnat	Pestään haalealla vedellä, johon on liuotettu mietoa saippuaa, ylhäältä alas. Huuhdellaan. Kuivumisen jälkeen voi pinnan tarvittaessa ohuesti vahata tai kiillottaa.	Keittiökalusteita pestäessä on pesuveteen hyvä lisätä hieman salmiakkispriitä, joka liuottaa rasvaa. Kärpästahrat voi poistaa paloöljyllä. Kenkävoiteesta ja kumipohjista tulleet tahrat poistetaan juoksevalla vahalla.
Nahkapäälliset	Saumakohdat puhdistetaan pölynimurilla tai pehmeällä harjalla ja pensselillä. Likatahrat poistetaan etikkavedellä. Suhde: 1 ruokalusikallinen etikkaa kupilliseen vettä. Nahkaa ei saa milloinkaan käsitellä vedellä, vaan korkeintaan sivellä kostutetulla rievulla. Mikäli nahka on värjättyä, voi väriä parantaa erilaisilla markkinoilla olevilla nahkaväreillä ja -voiteilla.	
Pehmustetut huonekalut	Helpointa puhdistaa pölynimurilla ja harjata hyvin. Kestäväpintaisia kankaita voi pyyhkiä kostutetulla sienellä. Tällöin voi käyttää etikka- tai salmiakkiliuosta. Huonekaluja, joiden pehmusteena on käytetty vanua tai kapokkia, ei missään tapauksessa saa pyyhkiä kostealla, koska niiden pehmuste siten helposti tulee kyhmyiseksi.	Tahrat poistetaan bensiinillä tai synteettisillä pesuaineilla. Hangataan kankaan kuitujen suuntaan. Sametti taas harjataan vastanukkaan.
Metallihuonekalut	Pestään miedolla saippualiuoksella, huuhdellaan ja annetaan kuivua. Metallihuonekalut vaativat uuden maalin aina noin parin vuoden jälkeen.	Metalliset puutarhahuonekalut on syytä aina yöksi asettaa viistoon asentoon, jotta mahdollinen sadevesi ei pääse niitä syövyttämään.
Korihuonekalut	Korihuonekalut harjataan ensin kuivina ja pestään sitten vedellä, johon on liuotettu hienosaippuaa ja salmiakkispriitä. Tämän jälkeen ne huuhdotaan hyvin ja kuivatetaan raittiissa ilmassa.	Pesussa ei saa käyttää soodaa. Jos halutaan valkaista korihuonekalut niin sirotellaan niille niiden vielä ollessa kosteita tulikukkaa, joka kuivumisen jälkeen harjataan pois.

KUKAT VAATIVAT SÄÄNNÖLLISTÄ KASTELUA JA LANNOITUSTA

Kun joudutte matkustamaan

Matkan sattuessa joudutte usein jättämään kukkanne muutamaksi päiväksi. Helppo keino, joka ei maksa mitään, on pitää niiden juuret kosteina johtamalla vesi kuvan osoittamalla tavalla pumpulista lampunsydäntä myöten vesiastiasta tai tippuvasta vesihanasta juurakkoon. On hyvä kietoa lanka kukan tyven ympäri.

Ilmainen lannoitusaine

Rikkaruohoista voi olla hyötyäkin eikä vain haittaa. Niistä voitte valmistaa vahvaa lannoitusainetta. »Tehtaaksi» kelpaa vanha öljytynnyri, jonka pohjan lähelle kiinnitetään hanalaite. Täyttäkää tynnyri rikkaruohoilla ja jättäkää se aurinkoiseen paikkaan. Noin kuudessa viikossa muuttuvat rikkaruohot nesteeksi. Neste pullotetaan ja sitä annetaan kasveille suhteessa 1 osa lannoitusnestettä, 9 osaa vettä.

VIRNU

RUOKAHETKI RATOKSI
SAARIOISTEN
SÄILÖKEITOILLA

kotona
retkillä
lomalla
matkoilla

kaikkialla, missä halutaan vaivattomasti ja taloudellisesti ratkaista päivän ruokapulmat, käytetään Saarioisten Säilökeittoja.

Havanto-systeemillä valmistetut Saarioisten Säilökeitot ovat raaka-aineittensa, ydinrasvan ja -valkuaisen ansiosta erikoisen ravintorikkaita ja monikäyttöisiä. Niitä voi käyttää paitsi keittona, myös kastikkeena, laatikoihin, muhennoksiin, voileipien päälle, pikkupaloihin.

Saarioinen Oy
SÄILYKETEHDAS
SAHALAHTI

Suomalaisen Kirjallisuuden Kirjapaino Oy

— SEK —

COLUMNA
lepotuoli nuorten kotiin

Nuoret rakentavat kotinsa koko tulevaisuuttaan ajatellen. Heillä on edessä lukemattomia yhteisiä koti-iltoja, vuodesta vuoteen, vuosikymmeniä ... Nuorten kotien ensimmäinen tuoli on nyt Columna-terveystuoli — lääkäreiden suunnittelema lepotuoli, joka tukee ja vahvistaa selkää. Columna-terveystuolilla on myös tärkeä kansanterveydellinen merkitys, koska se säästää vielä tervettä selkää ja siten ehkäisee kulumistautien hyvin yleistä kehittymistä.

Muotoilu: Ilmari Lappalainen. Käsinojat viilulaminaattia — joko koivua tai mahonkia. Pehmustus Askolettea.

ASKO

Askon omat myymälät: Helsinki - Heinola - Hämeenlinna - Imatra - Joensuu - Jyväskylä - Karhula - Kemi - Kokkola - Kotka - Kouvola - Kuopio - Lahti - Lappeenranta - Mikkeli - Oulu - Pieksämäki - Pietarsaari - Pori - Rauma - Rovaniemi - Salo - Savonlinna - Tampere - Turku - Vaasa - Valkeakoski. Muilla suuremmilla paikkakunnilla valtuutettu Asko-jälleenmyyjä.

Röntgenkuva selkärangasta istuttaessa Columna-terveystuolissa. Selkärangan asento hyvä. (Käsi- ja selkänoja piirretty näkyviin).

stuttaessa lanneselkää huonosti tukevassa tuolissa taipuu selkäranka tällaiseen hyvin epäterveelliseen asentoon.